

Praksisnyt fra DUKH: Hvilken rolle spiller gangdistancen ved tilkendelse af transportmidler efter serviceloven?

af konsulent Erik Jappe

I DUKH hører vi jævnligt fra borgere, der har fået afslag på f.eks. en bilansøgning, at afslaget bl.a. var begrundet med, at de kunne gå så langt, at lovens betingelser for tilkendelse ikke var opfyldt. Nogle borgere oplever, at det udelukkende er gangdistancen, der er lagt vægt på. Her er det dog vigtigt at understrege, at gangdistancen ikke kan stå alene, men at der indgår andre momenter i de enkelte sager. Det er vores indtryk i DUKH, at kommunerne med fordel kunne give borgerne en fyldestgørende begrundelse i sager om transportmidler efter serviceloven.

Gangdistancens rolle ved bevilling af forbrugsgoder

Kommunen skal efter servicelovens § 113 yde støtte til forbrugsgoder i form af bl.a. el-scooter og 3-hjulet el-køretøj m.v. til personer med varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, når forbrugsgodet:

1. i væsentlig grad kan afhjælpe de varige følger af den nedsatte funktionsevne,
2. i væsentlig grad kan lette den daglige tilværelse i hjemmet eller
3. er nødvendigt for, at den pågældende kan udøve et erhverv.

I hjælpemiddelvejledningen er det anført i pkt. 104, at der kan ydes trehjulet knallert til borgere, som på grund af nedsat gangevne kun kan færdes over korte strækninger og ikke har kræfter til at bruge trehjulet cykel.

Gangdistancens rolle ved bevilling af bil

Kommunen skal yde støtte til køb af bil efter servicelovens § 114 til personer med en varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, der i væsentlig grad:

1. vanskeliggør muligheden for at opnå eller fastholde et arbejde uden brug af bil,
2. vanskeliggør muligheden for at gennemføre en uddannelse uden brug af bil eller
3. forringer evnen til at færdes, i tilfælde hvor personen har aktiviteter uden for hjemmet, som medfører et betydeligt behov for kørsel med bil.

Af bilbekendtgørelsen § 2 fremgår det, at støtte til køb af bil ydes på grundlag af en samlet vurdering af ansøgerens helbredsmaessige og sociale forhold samt ansøgerens manglende evne til at færdes (herunder gangdistance). Læs mere om vurde-

ringen af borgerens evne til at færdes, herunder gangevne og gangafvikling, i bilvejledningen (pkt. 149-151). Det fremgår bl.a. af pkt. 150, at der i vurderingen af borgerens evne til at færdes endvidere skal *"tages højde for en række andre faktorer end lige netop gangdistancen. Borgeren kan f.eks. samtidig med en nedsat gangfunktion også have nedsat eller manglende armfunktion, hvilket i nogle tilfælde kan forhindre den pågældende i at komme op i en bus eller at holde sig fast under kørslen."*

Ved bevilling af bil spiller gangdistancen en noget større rolle, når bevilling sker på et trivselsmæssigt grundlag (§ 114, stk. 1, nr. 3), end når bevilling sker på et erhvervsmæssigt grundlag (§ 114, stk. 1, nr. 1) eller uddannelsesmæssigt grundlag (§ 114, stk. 1, nr. 2). Det følger af, at der lægges stor vægt på, at en borger kan fastholde sit arbejde.

Ankestyrelsens praksis vedr. forbrugsgoder

Principafgørelse 156-11: Her fandt Ankestyrelsen, at en borger med en gangdistance på 10 til 50 meter med rollator var berettiget til en 3 hjulet el-scooter som et forbrugsgode. Borgeren boede alene med sin samlever, som var kørestolsbruger. Ankestyrelsen var opmærksom på, at borgeren var bevilget hjælp til vareudbringning, handicapkørsel og havde mulighed for at få bevilget kørsel til træning, lægebesøg og sygehus. Ankestyrelsen lagde vægt på, at ansøger havde brug for el-scooteren for at komme rundt til nødvendige dagligdags aktiviteter i nærområdet. Ankestyrelsen lagde også vægt på, at borgeren med en el-scooter ville blive selvhjulpnen og uafhængig af kørselsbevilling.

Principafgørelse 117-11: Ankestyrelsen fandt en borger berettiget til en trehjulet knallert. Der blev bl.a. lagt vægt på, at han var omfattet af målgruppen for forbrugsgoder, og at borgeren havde sclerose og havde en gangdistance på 100 meter. Borgeren havde brug for en 3-hjulet knallert for at blive selvhjulpnen og deltage i aktiviteter 5 til 7 kilometer fra hjemmet.

Ankestyrelsens praksis vedr. bil

Principafgørelse 45-11: En ansøger med blødersygdom i svær grad var ikke berettiget til støtte til køb af bil. Ankestyrelsen vurderede sagen både på erhvervsmæssigt- og trivselsmæssigt grundlag. Fra afgørelsen: *"Begrundelsen for afgørelsen var, at vi efter en konkret og samlet vurdering af dine forhold finder, at din evne til at færdes uden brug*

af bil ikke er nedsat i væsentlig grad. Vi har herved vurderet karakteren af din varigt nedsatte funktionsevne, din gangdistance, et muligt skånebehov og dine muligheder for at blive kørt ved individuelle kørselsordninger. Vi har lagt vægt på, at din gangdistance og funktionsevne ligger væsentligt over det normale niveau for tilkendelse af bilstøtte. Din gangdistance er varierende, men kan på gode dage være op til cirka 2 km. Dette er under normale forhold uden brug af ganghjælpemidler." (Bemærk, at 45-11 er blevet kasseret, idet praksis er indarbejdet i 52-14.)

Det fremgår af C-37-00, at en gangdistance på op til 400 meter ved hjælp af krykstok talte imod bevilling af bil på et trivselsmæssigt grundlag.

Principafgørelse 59-10: En 69-årig mand med kronisk obstruktiv lungesygdom og kroniske rygsmerter var ikke berettiget til støtte til køb af bil på trivselsmæssigt grundlag. Han kunne gå på trapper og blev vurderet til at kunne bruge offentlige transportmidler med noget besvær og uden at kunne bære på noget i forbindelse hermed. Hans gangdistance lå mellem 100 – 180 m. Fra afgørelsen: *"Der blev lagt vægt på den oplyste gangdistance, og at ansøger kunne gå på trapper og bruge offentlige transportmidler. Ankestyrelsen fandt, at ansøgers kørselsbehov mere hensigtsmæssigt kunne tilgodeses ved andre ordninger, herunder ved brug af el-scooter ved kørsel i nærområdet, ordninger om individuel handicapørsel, samt ved brug af offentlige transportmidler."*

Afprøvning af gangdistancen

Når en borger søger om et transportmiddel efter serviceloven, vil kommunen ofte som et af de første skridt foretage en gangtest, idet gangtesten er et vigtigt grundlag for at vurdere, om funktionsnedsættelsen i væsentlig grad vanskeliggør evnen til at færdes. Det fremgår af bilvejledningens pkt. 150, at der til *"vurderingen af gangafviklingen og kvaliteten af denne indgår oplysninger om gangfunktionen, skridtlængden, sikkerhed eller usikkerhed i vendinger. Desuden indgår oplysninger om behov for pauser undervejs, evnen til at rejse og sætte sig, igangsætningsbesvær, evnen til at bære på noget under gang, evnen til trappegang (op og ned), til at bestige høje trin og til at komme på og af kollektive befordringsmidler."*

Gangtesten kan foretages af kommunens medarbejdere (fysio- og ergoterapeuter) eller f.eks. af PTU og Falck. Gangtesten kan foretages hjemme hos borgeren.

Det er vigtigt, at der bliver taget højde for personlige faktorer, når resultatet af gangtesten skal vurderes. En gangtest giver et øjebliksbillede, hvor nogle borgere overpræsterer og andre underpræsterer. En borger kan have en god dag, men en anden kan have en dårlig dag. Der skal tages højde for smerter og udtrætning, og hvor lang tid det tager borgeren at tilbagelægge en distance.

Det er vores indtryk i DUKH, at der i kommunerne ikke altid bliver taget tilstrækkelig hensyn til, at nogle borgere under en gangtest gerne vil vise, hvor meget de kan og måske overanstrenger sig, hvilket kan medføre, at borgerne de næste dage er mere eller mindre ødelagte.

Ganghjælpemidler skal indgå i vurderingen

Det fremgår ligeledes af bilvejledningens pkt. 150, at der under vurderingen af gangfunktionen også kan laves *"en vurdering af om et ganghjælpemiddel har en positiv indvirkning på gangfunktionen, eller om det kan afhjælpe et eventuelt balanceproblem, og dermed være en tilstrækkelig afhjælpning af den nedsatte funktionsevne. Der skal også foreligge en beskrivelse af, om gangen foregår med eller uden hjælpemidler, om den er sikker i borgerens eget tempo eller om små niveauforskelle, glat føre, herunder f.eks. regnvej, snevej eller lignende kan medføre væsentlig øget risiko for fald. Det bør også beskrives, i hvor lang tid borgeren kan stå, og om der er særlige skånehensyn under hensyn til lidelsens art, som gør sig gældende."*

Bevilling af bil ud fra skånebehov

Selv om en borgers funktionsevne, herunder gangdistancen, ikke er så betydeligt nedsat, at der umiddelbart er grundlag for at tilkende støtte til køb af bil, vil der alligevel i en række tilfælde kunne bevilges bil ud fra et skånebehov. I bilvejledningens pkt. 152 er det anført: *"Det kan dels være tilfældet, hvis borgeren godt kan gå f.eks. 100 meter, men hvor dette vil medføre en forværring af tilstanden og lidelsen. Det kan også være tilfældet i forbindelse med støtte til bil på erhvervsmæssigt grundlag eller til uddannelse (samt i specielle tilfælde til trivselsformål), hvor borgeren godt kan komme til og fra arbejde eller uddannelsesinstitution til fods eller med offentlige befordringsmidler, men hvor dette udtrætter den pågældende så meget, at gennemførelsen af arbejdet eller uddannelsen bliver meget vanskelig."*

Eksempler på lidelser, hvor det kan være relevant at inddrage et skånebehov: Visse gigttildelser, spastiske lidelser, muskelsvind, sclerose, polio og senfølger efter polio, parkinsonisme og Parkinson-Plus sygdomme samt lidelser vedrørende hjerte og/eller lunger (f.eks. svær astma).

Afrunding

Gangdistancen spiller en klar rolle ved tilkendelse af transportmidler efter serviceloven. Men gangdistancen står ikke alene og skal vurderes i sammenhæng med en lang række andre faktorer, som det fremgår ovenfor. Gangdistancen spiller endvidere en større rolle ved bevilling af transportmidler som forbrugsgoder og ved bevilling af bil på trivselsmæssigt grundlag end ved bevilling af bil på arbejdsmæssigt/uddannelsesmæssigt grundlag. 